

Слово редактора

Гортаючи різні бізнес-журнали ми досить часто натрапляємо на абревіатуру МВА. Що ж тут маєтись на увазі? МВА (Master of Business Administration) – це спеціальна програма підготовки магістрів за напрямком бізнес адміністрування, яка набула широкої популярності в бізнес-школах Європи та США.

В даний час програму МВА активно впроваджують і вищі навчальні заклади України, один з не багатьох – і наш університет.

Про українські стандарти МВА, особливості та перспективи розвитку програми далі у нашому номері.

Оксана Багрій

У цьому номері:

Ви дізнаєтеся більше про програму МВА у нашому університеті.

МВА – найпопулярніша ступінь у сфері управління.

Що розуміють під терміном «міні-МВА» та його зв'язок з програмою МВА.

«Master of Business Administration» - найпрестижніша освіта для менеджерів та підприємців

Про умови вступу на програму МВА, особливості навчального процесу та подальші перспективи нам розповіла науковий керівник програми

Олена Миколаївна Сохацька

У 2005 році в Україні було прийнято Галузевий стандарт вищої освіти України, який закріпив вимоги до освітньо-кваліфікаційної характеристики і освітньо-професійної програми підготовки магістрів за спеціальністю 8.000013 – «Бізнес адміністрування» - аналога зарубіжної «Master of Business Administration» - найпрестижнішої освіти для практикуючих менеджерів та підприємців. Цю спеціальність було віднесено до напрямку підготовки «Спеціальні категорії». Традиційно, в усьому світі, ця освіта здійснюється за напрямком підготовки «Менеджмент».

Також традиційно, магістри «Бізнес адміністрування» готуються не в самих університетах, а в бізнес-школах при університетах, наприклад, Гарвардська школа бізнесу, Лондонська школа бізнесу тощо. За звичай, в цих школах оплата за навчання є надзвичайно високою, на порядок вищою від університетської освіти.

Насправді, в університеті навчаються студенти, які ще не мають бізнесового досвіду, а в бізнес-школах, як правило, навчаються ті, хто вже має такий досвід. І чим вищого рангу школа бізнесу тим більше років досвіду вимагається для тих, хто хоче навчатися по цих програмах. Наш український стандарт передбачає 2 роки бізнес-стажу і, фактично, це одна така вимога, яка закріплює загальноосвітні вимоги цієї освіти.

Більше того, кілька вузів України, які до того часу здійснювали підготовку менеджерів, були залучені до вироблення цього стандарту. Даний стандарт якраз

закріпив вимоги щодо фахівця, якого готують на цій програмі. Є тут і перелік базових предметів, які треба вивчати. Ця програма 2-річна, вона розрахована для тих, хто не має економічної освіти. Для тих, хто базову економічну освіту мають, але отримали її давніше, мають навички, але нових прийомів і методів управління не знають, програма дозволяє не лише систематизувати базові знання, але й отримати вміння використання нових технологій, стратегій та інструментів менеджменту.

Наша програма лише третя в Україні. Ми маємо ліцензію з 2005 року на право підготовки таких фахівців. У нас був вже перший випуск, після якого ми мали право на державну акредитацію, яку успішно пройшли в 2007 році. Держава підтвердила якість підготовки наших фахівців.

При вступі на програму не проводиться жодного екзамену, відбувається співбесіда в контексті розгляду бізнес-есе. Бізнес-есе включає дані про бізнес абітурієнта, його характеристику, існуючі проблеми, заради яких людина іде сюди вчитися. І чим ще відрізняється ця програма, що магістерська робота, яку виконує слухач, виконується на матеріалах його бізнесу.

Зараз навчаються у нас перший і другий курс. Перший курс – це ті, що йдуть на два роки і ті, хто приходять на другий курс, це частина, хто вчиться на першому курсі і перевелися на другий, а частина долучається до них, в кого є економічна освіта, яка була отримана раніше, вона не включала ті нові напрацювання економічної і управлінської науки, які є сьогодні.

Ця програма – дуже цікава і вона включає в себе три варіативних компоненти: вибір – людина має право вибирати маркетинг, фінанси, персонал. В цілому програма так побудована: є база, яку потрібно вивчити, а потім є можливість вибирати. І наприклад, я є науковим керівником програми MBA і моя кафедра фінансового інжинірингу має свою варіативну компоненту, ми пропонуємо предмети, які майже не вивчаються в Україні. Саме нашу компоненту сьогодні обрали наші слухачі. В такому контексті сьогодні відбувається реалізація цієї програми.

Дана програма знаходиться на Україно-нідерландському факультеті. Наші вузи-партнери мають бакалаврів з бізнес адміністрування, а частина з них мають магістрів, тому вони дуже зацікавлені у співпраці з нами на Exchange Program. Ми також плануємо практикувати залучення іноземних викладачів до викладання базових курсів нашим слухачам.

Управління вартістю підприємств, управління ризиком – знання цих дисциплін на сьогодні є базою сучасної управлінської освіти. Слухачам дається можливість опанувати додаткові професії, такі як менеджер з інвестиційного проектування, трейдер, який може працювати в системі FOREX та на міжнародних біржових ринках, фінансовий аналітик та фахівець з оцінки бізнесу. Крім того ми даємо можливість набутися професію ризик-менеджера, надзвичайно престижну та необхідну сьогодні. І ще наша варіативна компонента закладає основи нової для України професії фінансового інженера, який може не лише аналізувати, приймати рішення, але й конструювати нові схеми, використовувати інноваційні інструменти задля вирішення складних завдань зростання вартості бізнесу у

перспективі на ринках, що характеризуються підвищеною змінністю. Вважаю, що отримання таких знань суттєво підвищить конкурентний статус випускників програми на ринку, дасть їм можливість повніше реалізувати свої амбітні плани у майбутньому.

*Підготувала
Оксана Багрій*

Детальніше про MBA

MBA (Master of Business Administration) - найбільш популярний ступінь в області менеджменту і управління. Щорічно близько 100 тисяч осіб поступають в бізнес-школи світу для того, щоб потім з гордістю називатися MBA. Щорічно сотні мільйонів доларів витрачаються менеджерами на свою MBA-освіту. Щорічно найбільші компанії світу влаштовують "полонання" за випускниками топових MBA-шкіл, пропонуючи їм заробітні плати виражені шестизначними сумами.

Ступінь MBA з'явився в 1902 році і з того часу користувався незмінною популярністю як мінімум на території США. Пік же популярності і всесвітнього визнання припадає на 90-і роки. MBA - дорогі програми для бізнесменів із стажем роботи 3-5 років. При цьому неважливо, за якою спеціальністю ви отримали раніше диплом про вищу освіту. На сьогоднішній день лідерами MBA-освіти як і раніше залишаються американські бізнес-школи, але останніми роками розрив в цій області між Європою і США поступово скорочується.

Бізнес-освіта стає все більш популярною і в Україні. Про це свідчить зростання зацікавленості українського топ-менеджменту в програмах MBA, а також успішний розвиток вітчизняних бізнес-шкіл. Як відзначають експерти, активно формуватися ринок бізнес-освіти в Україні почав з 1998 року, і з тих пір спостерігається динамічний розвиток практично всіх його сегментів.

Основні поняття

Основа системи MBA - систематизоване навчання мистецтву бізнесу. На початку ХХ століття Дартмутський коледж (Dartmouth College) першим зробив спробу такого навчання. Перший набір на програму M.C.S. (Master of Commercial Science) склав сім осіб. Таким чином, члени цієї "прекрасної сімки" стали першими дипломованими бізнесменами світу, а Дартмутський коледж в невеликому містечку Ганновер штату Нью-Гемпшир - колицкою нового виду освіти, бізнес-школа якого зараз вважається однією з найкращих у світі. MBA в класичному розумінні - це післявузівська спеціалізована професійна освіта в області бізнесу. Вона необхідна, якщо людина хоче присвятити себе бізнесу, набутися спеціалізованих знань, навичок, зв'язків і додаткових можливостей. Коли всі ці наміри перетворюються в усвідомлену стратегію власного професійного зростання людини, тоді можна сказати, що ступінь MBA призначений саме для неї.

На сьогоднішній день лідерами MBA-освіти як і раніше залишаються американські бізнес-школи, але останніми роками розрив в цій галузі між Європою і США поступово скорочується.

Такі поняття, як реклама, маркетинг, логістика, управління фінансами, підбір і стимулювання роботи персоналу, організація різних бізнес-процесів, єдині у всьому світі. Бізнес стає все більш глобальним і інтернаціональним явищем. Отже, якщо людина працює де-небудь в колгоспі або на фермі - їй програми MBA не потрібні, якщо вона тримає намет на вокзалі - вона теж може обійтися без MBA. Але якщо людина зорієнтована на роботу у великому бізнесі і рано чи пізно матиме партнерів, клієнтів, пов'язаних не тільки з регіональним ринком, то універсальні знання, які дають програми MBA, будуть їй досить корисні.

У сфері бізнес-освіти існують декілька наукових ступенів:

- **Bachelor of Business Administration (BBA)** - бакалавр бізнес-адміністрування. У більшості іноземних університетів даний ступінь присуджується після чотирьох років навчання на денному відділенні.
- **Master of Business Administration (MBA)** - магістр ділового адміністрування. Даний ступінь отримується випускниками університетів або інших ВНЗ, що спеціалізуються в області ділового адміністрування, після додаткових двох років навчання.
- **Doctor of Business Administration (DBA)** - доктор ділового адміністрування, вищий професійний ступінь в області бізнес-освіти. На Заході DBA існують уже давно. В ієрархії академічних ступенів DBA (доктор ділового адміністрування) йде за MBA (магістр ділового адміністрування) і умовно прирівнюється до Ph (доктор філософії).

Існують системи дистанційного навчання, які включають отримання клієнтом тестів, завдань, а після закінчення навчання - і дипломів MBA. Але при цьому потрібно чітко усвідомлювати те, що є принципова різниця між навчанням в бізнес-школі на Заході і дистанційним навчанням. Так, звичайно, знання і диплом можна отримати дистанційно, але все, що пов'язане з взаємозбагаченням один одного, а це приблизно одна третина всього процесу навчання, при отриманні дистанційного навчання втрачається. Що стосується матеріалів, викладачів, то все це цілком відповідає кращим західним зразкам.

Зазвичай MBA-освіту бажують отримати дві категорії людей. Перша категорія - менеджери середнього рівня, які хочуть рости в професійному плані і ставати керівниками. Друга категорія, яка практично подібна до першої, - це власники, співвласники і топ-менеджери різних компаній, у тому числі і найбільших банків, холдингів тощо. Якщо перші приходять для того, що вчитися і просуватися далі у сфері бізнесу, то другі - для того, щоб вчитися і тим самим отримати якусь гарантію того, що вони не втратять свої позиції в майбутньому.

MBA як ділова міжнародна кваліфікація

MBA (Master of Business Administration) - це програма професійної вищої освіти, що дозволяє одержати ступінь Магістра Ділового Адміністрування. Це найбільш популярна ділова міжнародна кваліфікація. Дана програма ставить за мету формування навичок

висококваліфікованого менеджера, що володіє широкими та універсальними знаннями в управлінні бізнесом. Кваліфікація з'явилася в США близько 90 років тому. Сьогодні більш ніж 1000 бізнес-шкіл, університетів, інститутів в усьому світі пропонують MBA.

Основна причина, чому студенти хочуть одержати MBA - це реальна перспектива підвищення заробітної плати, а також відкриття нових можливостей у кар'єрі. Зарплата випускників MBA досягає \$60 - 90 тисяч на рік. Якісна програма, розвиваючи особисті навички студентів, і в той же час розширюючи їхні знання в області управління в контексті глобального бізнесу, дозволяє розширити перспективи майбутньої кар'єри, виявити професійний потенціал. Багато студентів, що одержують MBA, розглядають свою кваліфікацію як своєрідний "пропуск" для того, щоб зайняти високу посаду у великій компанії.

Програма MBA призначена, як правило, для людей, що закінчили ВНЗ і проробили якийсь час за фахом, щоб з одного боку отримати досвід, а з іншого боку - зрозуміти, що набутих знань уже не достатньо. Одержання MBA дозволяє їй власникові не тільки заповнити недоліки освіти, але й значно прискорити кар'єрний ріст, або змінити профіль свого роду діяльності. На програму MBA йдуть і процвітаючі власники власного бізнесу, і менеджери великих компаній, банків, і недавні студенти, що прагнуть зробити успішну кар'єру в бізнесі.

Для того, щоб вступити на програму MBA, необхідно мати диплом про вищу освіту в будь-якій області та певний досвід роботи в бізнесі, а також пройти співбесіду й тестування. Як правило, претенденти повинні здати загальний іспит GMAT, що являє собою ряд тестів. Студенти, для яких англійська мова не є рідною, зобов'язані також здавати тест на знання англійської мови - TOEFL.

У більшості бізнес-шкіл навчальний рік починається у вересні - жовтні. Незважаючи на те, що крайній строк подачі заяв - квітень або травень, бажано одержати форму заяви й всі необхідні документи на початку календарного року, у якому планується початок навчання.

З кожним роком студентів усе складніше вибрати школу, оскільки їх стає усе більше. У Великій Британії більш ніж 114 шкіл пропонують MBA. Обираючи установу та програму необхідно з'ясувати: чи акредитована установа національною або міжнародною організацією? Якщо мова йде про школи Великої Британії, то це Асоціація MBA (AMBA), у США - Американське Зібрання Університетських Шкіл Бізнесу (AACSB).

MBA - це величезні інвестиції і часу, і грошей, і є багато факторів, які варто розглянути перед тим, як прийняти остаточне рішення. Так при виборі школи студент повинен враховувати: місце розташування школи, зміст програми, які саме курси вона включає, чи використовуються при навчанні програмне забезпечення (наприклад, існує програма Lotus Notes), вартість всієї програми, фінансування тощо. Роботодавці не просто цікавляться, чи є MBA в претендента на ту або іншу посаду, вони так само хочуть знати, де саме, у якому інституті кандидат одержав MBA.

Насамперед, необхідно з'ясувати, який з безлічі курсів найбільше підходить. Програми MBA можуть бути із системою full-time, part-time або навчання дистанційно. Програми full-time звичайно тривають рік, у той час як система part-time становить у середньому 2-3 роки, але це дозволяє студентам, крім навчання, ще й працювати. Навчаючись дистанційно, студент самостійно вивчає дисципліни, має можливість одержати письмові рекомендації викладача й відповіді на питання, а потім здає екзамен з кожного предмета. Навчання по системі part-time або дистанційній системі - це, насамперед, високоінтелектуальна робота й від слухачів програми потрібні значні індивідуальні зусилля й особисті зобов'язання по виконанню всіх основних вимог програми.

Який би тип MBA студент не обрав, основна програма буде складатися з базових ділових навичок (близько 1/3 курсу) і факультативних програм, які студент обирає сам. Як правило, базовий курс включає такі предмети, як: економіка, бухгалтерський облік, маркетинг, управління персоналом, менеджмент інформаційних систем, ділова стратегія, фінанси, операційний менеджмент, бізнес-законодавство. Сьогодні з'являється все більше шкіл, які пропонують спеціалізовані програми MBA, але цей перелік предметів продовжує формувати базу будь-якого курсу.

Оскільки MBA - це освіта, що має практичну спрямованість, то в ході навчання значний час приділяється знайомству з діяльністю реальних компаній, застосовується метод "кейс-стаді", використовуються активні методи навчання (майстер-класи, ситуаційні й рольові ігри). Викладачі в бізнес школах є не просто теоретиками, а, як правило, самі працюють у реальному бізнесі, займають керівні позиції або займаються консультуванням. За словами Майка Джонса, Генерального директора Асоціації MBA у Великій Британії, "Програми MBA фокусуються на темах, методах, технологіях, застосовуваних у діловому світі. Передбачається, що студенти як молодих фахівців внесуть у великий бізнес свої знання й досвід".

Якісна програма MBA обійдеться в \$15-\$30 тисяч. Багато шкіл співробітничать із банками й передбачають можливість кредитування своїх студентів. Часом компанія фінансує навчання своїх співробітників. У Великій Британії 50% студентів одержують допомогу від своїх роботодавців, і тільки 16% оплачують навчання самі.

Безумовно, рішення про одержання MBA повинне прийматися обдуманно, однак, мабуть, що для тих, хто думає про кар'єру, MBA відкриває широкі перспективи. Ступінь MBA дозволяє отримати сучасні професійні знання й навички в області менеджменту для організації власного бізнесу, роботи у великій компанії, в цілому для забезпечення успішного кар'єрного росту.

Програми MBA

За типом програми MBA поділяються на класичні (General MBA), тобто загальної спрямованості, і спеціалізовані (Specialized MBA). Specialized MBA припускають поглиблене вивчення тієї або іншої функціональної області управління (маркетинг, фінанси, управління персоналом тощо) або специфіки певної галузі (страхування, охорона здоров'я, туризм,

інформаційні технології тощо) Залежно від ступеня виразності, акцент (major або спеціалізація) може знайти своє відбиття в дипломі або навіть у назві програми - наприклад, MBI (Master of Business Informatics).

Серед спеціалізованих програм MBA виділяється MPA (Master of Public Administration) - спеціалізована програма MBA в області управління некомерційними організаціями.

Класифікація програм MBA за формою навчання

За формою навчання розрізняють денні (full-time MBA), вечірні (part-time MBA), денно-заочні або модульні (modular) executive mba - emba, а також дистанційні (distance MBA) програми. Перший тип програм MBA припускають заняття з відривом від роботи, інші дозволяють поєднувати навчання із трудовою діяльністю.

Вечірні MBA (MBA part-time) вимагають проживання в країні навчання.

Модульні мають передбачають ряд коротких очних сесій, що тривають один-два тижні, у перервах між якими студенти займаються самостійно: читають літературу, виконують письмові роботи, спілкуючись із викладачами й одногрупниками через Інтернет.

Дистанційні програми MBA цілком орієнтовані на заочне навчання з використанням Інтернету, електронної пошти, мультимедійних підручників на CD тощо. Передбачається 15 і більше годин занять на тиждень. Правда, при всіх їхніх перевагах вони не забезпечують тієї повноти віддачі від навчання, що дають денні програми, адже обмін досвідом і командна взаємодія при цій формі навчання можливі тільки в обмеженому обсязі.

Тривалість навчання за програмами MBA

З погляду тривалості навчання виділяють класичні американські програми, розраховані на два роки, і більш короткі "європейські" тривалістю 10-18 місяців. Середня тривалість європейської програми - 12 місяців.

Зустрічаються прискорені варіанти денних програм (fast track) для людей з вищою економічною/управлінською освітою або вченим ступенем.

Вечірні програми MBA розраховані на 2-3 роки. Тривалість дистанційних програм може доходити до 4-5 років, оскільки інтенсивність навчання визначає сам студент.

*Підготувала
Інна Думанська*

3 життя Європи

Мінімалізм

Перший раз магістерську програму бізнес-адміністрування усікли до «міні» ще в 1940 р. в Університеті м. Чикаго (США).

Американці відкрили новий «голубий океан» на ринку бізнес-освіти, з'єднавши короткотривалість, властиву тренінгам, з елітною подачею послуг бізнес-школи. MBA скороченого формату добре продавалися. В подальшому схожі курси ввели в себе практично всі бізнес-школи Америки та Європи. Зараз західні міні-програми бізнес-адміністрування тривають в середньому 3 місяці, плата за які приблизно \$30 тис. Але при бажанні можна знайти й дешевше. Наприклад, в Університеті Міссурі слухачі проходять програму міні-MBA за 10 тижнів. Така програма коштує всього \$995.

Але чи справді це MBA? Спори про це ведуться у цілому світі і вже не один рік. Тому відомі європейські та американські бізнес школи не використовують аббревіатуру MBA для програм, які не відповідають стандартам Болонської декларації. Наприклад, на Інтернет-сайті Гарварда чи Оксфорда ви не знайдете інформації про міні-MBA. Бізнес-школи можуть назвати схожий формат тренінгом з управлінського розвитку.

Відповідно до міжнародних стандартів, програма MBA розрахована на 600-1000 годин, а міні-MBA – на 190-300 годин. Але в світовій практиці програму MBA вимірюють не в кількості лекційних годин, прочитаних викладачем, сюди також входить час протягом якого слухач займається сам. Тому MBA вимірюють в кредитних балах, які включають час витрачений на навчання. Класична MBA в Європі – мінімум 70 кредитних балів, де кожний кредитний бал – приблизно 30 успішно пройдених годин. Слухачі, які перервали навчання, можуть його продовжити пізніше чи в другій бізнес-школі, продемонструвавши, скільки у нього балів. Однак міні-MBA – це без кредитна програма.

***Підготувала
Оксана Багрій***

Редакторська колегія:

Інна Думанська, dumanska_inna@yahoo.com
Оксана Багрій, oksanameun@yahoo.com

Дизайн і верстка:

Оксана Багрій
Інна Думанська,
Михайло Дубінський.

Адреса редакції:

Офіс 24,
Бульвар Шевченка 9,
46000 Тернопіль

Web: <http://unf.tane.edu.ua>

Ідея проекту – Ольга Задорожна
olha_zadorozhna@yahoo.com

Проба

пера

* * *

*Лови мій погляд і поховай в душі,
Відчуй мій дотик і просто збережи,
Почуй мій подих і залиш собі,
Я скоро піду, і назавжди...*

* * *

*Лише слова – пусті,
І значення не мають,
А є слова які
я добре пам'ятаю,
Які я згадую
і розумію, що не маю.
Для тебе, мабуть,
вже нічо не означають,
Слова, за які досі
моє серце помирає.
Вони звучать,
як крик тишини,
і виглядають,
як промінчик темряви.
Тіи той для кого я живу,
Тіи той, хто по чуть-чуть мене вбиває.
Я досі ще тебе люблю,
та, мабуть, вже не так кохаю.*

* * *

*Я не забуду все, що ви казали,
І те, як глибоко мене тримали.
Хоча я виросла зовсім без кохання
Мені боляче, як вперше, як востаннє.*

*ваші усмішки зовсім не щирі,
а ваше життя – це булькни на милі.
ви черстві із зовні і пусті із середини,
Я не хочу тут жити, не хочу віднині.*

*ваші жирні і такі тупі пики,
і гаманці напхані грошима
Для вас це, мабуть, звучить дико –
значення справжнє слова «ЛЮДИНА».*

*Щирість, вірність, чи хоча б повага
Для всіх вже давно нічого не варта
В цім світі забули, що значить кохати
І я вже не хочу дожити до завтра.*

*Я загублюсь в цю ніч, я розкрию свої крила
Полечу так високо, щоб їх сонце обпалило.
Мені, мабуть, буде дуже боляче
Бо для Когось все це значить ще.*

(Аня П'єП)